

Lerums Naturskyddsförening (LNF) – Verksamhetsberättelse 2014

Verksamheten 2014 inom LNF har omfattat en mångfald aktiviteter. Programbladets båda utgåvor var välfyllda och ett stort antal programaktiviteter genomfördes med varierande antal deltagande. Relationerna och samarbetet med Lerums kommun fungerar väl, även om föreningen i åtskilliga frågor företräder kritiska synpunkter. LNF uppfattas som den ledande samhällsföreträdaren för natur- och miljöfrågor i Lerums kommun, vilket även avspeglas i det stadigt växande medlemsantalet.

Vid årsskiftet 2014/2015 var antalet medlemmar 1693, en kraftig ökning jämfört med föregående årsskifte. Även på riksplanet har Naturskyddsföreningen ökat påtagligt.

Styrelsen bestod efter årsmötet 24 mars 2014 av Olov Holmstrand (ordf.), Lars-Erik Karlsson (vice ordf.), Dan Skarpsjö (kassör), Bo Nilsson (sekr.), Kjell Hansson, Stefan Larsson och Bertil Svensson. Suppleanter: Ingrid Ritola, Kennet Lundin och Erika Tyrberg. Styrelsen höll 10 protokollförda sammanträden under 2014. Därutöver har förekommit ett antal arbets- och planeringsmöten i olika grupper.

Årsmötet ägde rum 24 mars med 36 deltagare. Efter förhandlingarna höll Jan Lindholm från Falbygdens Naturskyddsförening ett mycket uppskattat föredrag med vackra bilder om Falbygdens tillkomst och natur.

Representation. Föreningen var representerad vid riksstämman 13-15 juni, vid klimatriksdagen 6-8 juni samt vid de två kretskonferenser för naturskyddsföreningarna i Västra Götaland och Halland. Dan Skarpsjö representerade LNF i Naturskyddsföreningens klimatnätverk. Olov Holmstrand representerade LNF i styrelsen för Naturskyddsföreningen i Bohuslän och medverkade i denna egenskap i styrgruppen för Naturskyddsföreningens regionala kansli i Väst. Olov Holmstrand representerade LNF i studiecirkeln God miljö i centrum om planeringen av Lerums centrum.

Representanter för LNF har liksom tidigare år vid två tillfällen, 13 maj och 27 oktober, träffat kommunledningen, möten som är mycket uppskattade av både LNF och kommunledningen. Vid mötena diskuteras såväl övergripande som mer konkreta frågor. Exempel är uppföljning av kommunens miljöarbete, bevarandet av Säveån, praktiska åtgärder i naturreservatet i Leråns dalgång, skogsfrågor och anläggande av våtmarker.

Information. Kortfattad information om föreningens verksamhet har skickats med e-post till intresserade medlemmar. Utskick har skett vid 13 tillfällen. I slutet av året omfattade e-postlistan drygt 160 adresser. Informationen erhålls efter anmälan till föreningens ordförande Olov Holmstrand; olle.holmstrand@telia.com.

För att effektivt ta vara på styrelsens och övriga aktiva medlemmars kunskaper och intressen har arbetet varit organiserat i grupper eller intresseinriktningar. Grupperna fungerar oftast informellt med hjälp av e-post och rapporterar genom kontaktpersoner till styrelsen. Under 2014 har funnits grupper för följande aktiviteter: Program, Utbildning, Plan, Livsstil, Klimat, Landskap, Botanik, Fåglar, Säveån, Amfibieskydd, Hemsidan och Natursnokarna.

Lerums Naturskyddsföreningens synpunkter uppmärksammas ibland i Lerums Tidning och i den under 2014 startade nättidningen Floda Nyheter.

Inför valet 14 september ställde LNF frågor till samtliga partier som var representerade i kommunfullmäktige. Frågorna behandlade bland annat miljö, planering och naturvård. Alla partier lämnade svar och dessa redovisades i höstprogrammet som publicerades före valet i början av september.

Program

Alla fullbetalande medlemmar fick innehållsrika vår- och höstprogramblad i början av mars respektive början av september. Drygt halva upplagan delades ut av medlemmar, resten sändes med post. För första gången trycktes programmen helt med färgbilder.

Inom programverksamheten har arrangerats eller förmedlats drygt 70 aktiviteter under året, dvs mer än en aktivitet i veckan utanför semesterperioderna. Det har varit drygt 50 naturvandringar, natursnoksaktiviteter, rövningar och utflykter samt ca 15 föredrag och andra inomhusmöten, exempelvis information från Trafikverket om Västra Stambanan. Vidare kan nämnas informationsbord under Barnfestivalen på Nääs och Vattenfilmfestivalen i Dergården, ett studiebesök på Hultets återvinningscentral, en klädbyttardag samt en övernattningsresa till Falbygden. En del av aktiviteterna har arrangerats i samarbete med andra organisationer.

Utbildning

Under året har genomförts tre studiecirklar eller motsvarande. Studiecirkeln i botanik omfattade både inomhusmöten och fältstudier. Inriktningen var kryptogamer under våren och växter i och vid sötvatten under hösten.

Under våren avslutades studiecirkeln kring Björn Forsbergs bok "Omställningens tid". Som en fortsättning anordnades "Omställningsfika" på Kafé Kaffedoppet 5 kvällar under hösten. Med hjälp av Studieförbundet och inbjudna inledare fördes diskussioner om allt från lokal humleodling till "inre omställning".

Under ledning av representanter för Studieförbundet hölls ett möte om föreningsutveckling 1 december med ca 10 deltagare. Vid mötet summerades LNF:s hittillsvarande verksamhet och diskuterades kontinuitet och förnyelse.

Utbildning har dessutom ingått i många andra aktiviteter, framför allt i samband med föredrag och utflykter.

Plan

Under året har föreningen sänt ca 25 skriftliga yttranden med synpunkter i miljö- och planärenden till i första hand Lerums kommun, men även till exempelvis Trafikverket, Mark- och miljödomstolen, Länsstyrelsen och Svenska Kraftnät. Viktigare, mera utförliga skrivelser finns på föreningens hemsida <http://lerum.naturskyddsforeningen.se>.

LNF är remissinstans åt kommunen i planärenden. Lerums kommun växer relativt snabbt, vilket medför stor aktivitet ifråga om nya planer för byggande. Föreningen har under 2014 bland annat yttrat sig över planförslag rörande Stora Bråta, Stenkullen, Resecentrum i Lerum och Herrgårdsbacken i Floda.

Utöver kommunala planärenden kan nämnas skrivelser om planerad kraftledning Skogssäter-Stenkullen (Svenska Kraftnät), Åtgärdsvalsstudie för Västra stambanan (till Trafikverket via Naturskyddsföreningen regionkansli), Vindkraft Fyrskog norr om Gråbo (till Gothia Vind),

översyn av riksintressen för friluftsliv (Länsstyrelsen) samt bygglov för parkeringshus (Lerums kommun).

LNF:s tidigare överklagande av Länsstyrelsens strandskyddsdispens avseende Nyebroparken bifölls av regeringen, vilket sannolikt förhindrar kommunens planerade bygge av en förskola vid Sävåån. Det motsvarande överklagandet av strandskyddsdispensen för ”konsumtomten” i Lerums centrum var inte avgjort vid årsskiftet.

LNF överklagade 2013 kommunens antagandebeslut av planen för ”konsumtomten” till Länsstyrelsen. Efter Länsstyrelsens avslag på överklagandet gick LNF vidare till Mark- och miljödomstolen. Domstolen höll möte med syn 4 november och biföll överklagandet i domen 10 februari 2015. Därmed upphävdes planen.

LNF överklagade Lerums kommuns bygglov för ett parkeringshus vid Lerums station. Länsstyrelsen ansåg inte att LNF skulle vara sakägare, men upphävde bygglovets till följd av överklagande från närboende.

Livsstil

LNF medverkade i den riksomfattande klädbyttardagen som riksföreningen är initiativtagare till. I Lerum var det ett samarrangemang 5 april mellan Floda bibliotek och LNF och med god anslutning.

Under Miljövänliga Veckan 27 september till 4 oktober informerade LNF om ekologisk mat på Bonum i Gråbo.

LNF deltog med informationsbord och guidad promenad vid Sävåån under den av kommunen arrangerade Vattenfilmfestivalen 29 november. Informationsmaterial för ekologisk mat framtaget för Miljövänliga veckan återanvändes.

Klimat och omställning

Flera aktiviteter under 2014 har varit inriktade på klimat och omställning. Studiecirkeln om Björn Forsbergs bok ”Omställningens tid” slutfördes under våren. Vid ett tillfälle visades Stefan Jarls film ”Godheten”. Studiecirkeln fick under hösten en fortsättning i ”Omställningsfika” på Kaffedoppet.

Liksom tidigare år rekommenderade LNF sina medlemmar att 29 mars medverka i ”Earth Hour”, en världsomspännande manifestation för klimatet under vilken var och en uppmanas minimera sin elförbrukning under en timme och under tiden passa på att diskutera eget handlande för att minska klimatpåverkan.

Landskap

LNF fortsätter att granska avverkningsanmälningar. I kontakter med Lerums kommun har LNF förespråkat att kommunen ska gå över till kontinuitetsskogsbruk på sin egen mark.

Landskapsvård i form av röjning och städning har genomförts vid Stensjön vid två tillfällen under året.

Representanter för LNF och Lerums kommun diskuterade under hösten odlingsprojektet Växtrum och åtgärder för Sävåpromenad i centrala Lerum.

I samband med mötena med kommunledningen har LNF framfört att kommunen bör förnya planerna för anläggande av våtmarker och framhållit att lämpliga platser kan vara nedströms Gråbo vid Hunseredsviken och nedströms Hultets avfallsanläggning.

Den gemensamma Risvedengruppen för Naturskyddsföreningens kretsar i Ale, Alingsås och Lerum har fortsatt arbetet att långsiktigt skydda framför allt kvarvarande gammelskog. LNF:s representanter i gruppen har varit Bertil Svensson, Hasse Österman och Olov Holmstrand. Under 2014 dokumenterades arbetet från starten 2010 i en utförlig rapport. Fortsatta försök har gjorts att i samarbete med Lerums kommun friköpa två områden i den del av Risveden som ligger i Lerums kommun.

LNF har under 2014 fortsatt medverka i LONA- och Leader-projekt drivna av Lerums kommun rörande inventering av träd, inventering av grustakten i Gråbo och utveckling av naturturism i Delsjö-Härskogenkilen.

Botanik

Botanikgruppen har som vanligt genomfört 4 välbesökta vår- och försommarvandringar med inventering av områden, som besöks med jämna mellanrum. Dessutom gjorde gruppen en heldagsutflykt utanför kommunens gränser. Den 28 juni gick färden till Dalsland, där vi bland annat hittade mycket växter vid Bräcke Ängar, Ryrs Naturreservat samt Sikhall. Under hösten påbörjades en studiecirkel om Växter i och vid sötvatten. Studiecirkeln fortsätter med fältstudier en bit in i 2015.

Fågelgruppen

Bland Fågelgruppens aktiviteter under 2014 kan nämnas deltagande i den årliga nationella sjöfågelräkningen, där vi räknat fåglar i sjösystemet från Mjörn till Aspen för 46:e året. Ett antal organiserade utflykter har gjorts, bland annat vårfågelvandring vid Sjövik, cykeltur utefter gamla banvallen vid Stannum med nattsångare, sträckfågelmorgon samt -räkning vid Hjällsnäs (modellflygplatsen), i år för 29:e gången. Flyttfågelsträcket efter Hallandskusten studerades under en oktoberdag. Fågelskådningens dag firades i maj vid Stålebo våtmarker och Naturnatta gick i nattskärornas tecken vid Tolsjöholt. Vi har också haft officiell invigning av "Bengts damm" vid Trulsdamm.

Vi har deltagit i "Projekt Lom" där storlom har inventerats i Uspen, Tvärsjön, Sturven och Stora Stamsjön, i år tyvärr med dåligt resultat, samt smålom i några sjöar.

Tornfalkshäckningarna i de uppsatta holkarna liksom häckningar av pilgrimsfalk har följts regelbundet och ungarna ringmärkts. Fågelinventering har gjorts i Gråbo grusgrop inför framtida aktiviteter och färdigställande av området.

Vi har tillverkat fågelholkar, som vi kompletterat med i Sävåreservatet i samband med rensningen av de befintliga holkarna. Det har också satts upp en knipholk och några mesholkar vid Bengts damm. Vi har haft fyra inomhusträffar med olika program med bildvisning samt trevlig samvaro. Dammarna i Stålebodalen liksom "Bengts damm" har även 2014 varit ett eldorado för fåglar och lockat till många besök.

Vintern 2013-2014 var inte så ansträngande för fåglarna som föregående år, så vi matade sjöfåglar under bara ett par veckors tid vid Näs bro, Floda kraftverk, Nyebro samt Aludden med havre (finansierad av kommunen) samt gammalt bröd (från ICA Kvantum).

Sävån

Säveån med närmaste omgivningar och biflöden utgör enligt LNF:s uppfattning de värdefullaste naturområdena i Lerums kommun. Under 2014 har fortsatt synpunkter och aktiviteter gällt förhållanden med anknytning till Säveån.

Omlöpsbäcken vid kraftverksdammen i Hedefors är nu en välfungerande fiskväg och laxen har lekt ovanför Hedefors för första gången. Ett nybyggt avancerat galler framför turbinerna har under 2014 tagits i drift för att säkert leda nedvandrande fiskar som laxsmolt förbi dammen.

Utmed Säveån mellan Kusebackabron och Hillefors har naturreservatsleden restaurerats på ett mer naturanpassat sätt med nya halkfria tjärbehandlade spänger och trappor. Detta efter att LNF tagit ännu mer aktiv del av planeringen av leden. Nu kan ännu fler lockas att vandra i detta vackra naturreservat. Förhoppningsvis kan leden snart utsträckas att passera Hedefors och fortsätta ända ner till Lerums station så att det blir lätt att utnyttja kollektivtrafik.

Under år 2014 har även biflödena till Säveån i Lerum studerats ur fiskmiljösynpunkt och s.k. miljöelspengar som Naturskyddsföreningen (riks) förvaltar har avsatts för åtgärder i flera biflöden under år 2015!

Amfibieskydd.

Grodtunnlarna vid Nääs hålls under observation. Tyvärr tycks varken Trafikverket (tidigare Vägverket) eller Öijared vara intresserade av att underhålla tunnlar. Men kommunen har börjat informera om tunnlar som turistmål, vilket förhoppningsvis även kan medföra underhåll.

Hemsidan

Denna har liksom tidigare år skötts av en arbetsgrupp bestående av Barbro Andreasson och Lars-Owe Stakeberg. På hemsidan presenteras bland annat föreningens ställningstaganden i olika frågor, skrivelser till kommun och myndigheter samt samtliga programaktiviteter innefattande bland annat Fågelgruppens och Natursnokarnas utflykter. Hemsidan uppdateras kontinuerligt med ny information och har adressen:

<http://lerum.naturskyddsforeningen.se>

Natursnokarna

Familjeverksamheten Natursnokarna är en av våra allra viktigaste aktiviteter, inte minst för att den engagerar barn och yngre människor. Under 2014 anordnades 7 aktiviteter:

- Besök hos Bonden och lammet
- Fåglar vid Nääs bro
- Håvning i Säveån
- Gissa bajs och strandstädning under barnfestivalen på Nääs
- Djuren på Bergums Fritidslantgård
- Höstskogen vid Lilla Härsjön
- Adventsfirande vid Riddarsten med stekning av pepparkakor.

Beskrivningar och bilder från höstens aktiviteter finns separat i vårprogrammet 2015.

Fältbiologerna har tyvärr ingen verksamhet i Lerum. Lerums Naturskyddsförening avvaktar eventuella möjligheter att återstarta fältbiologverksamhet.

Lerum i februari 2015

Olov Holmstrand (ordf)
Lars-Erik Karlsson (vice ordf)
Bo Nilsson (sekr.)
Dan Skarpsjö (kassör)
Kjell Hansson
Stefan Larsson
Bertil Svensson
Ingrid Ritola
Kennet Lundin
Erika Tyrberg